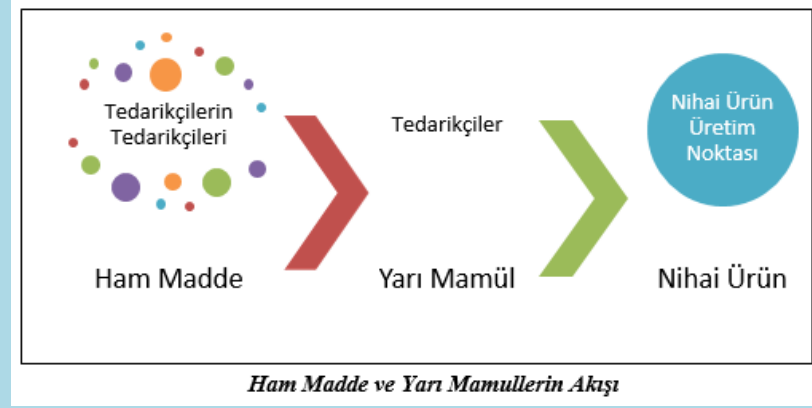

Satın Alma

Dr. Öğr. Üyesi Emre İpekçi

Ders İçeriği

- Lojistik
- Tedarik Zinciri Yönetimi
- TZY'nin İlgilendiği Ana Konular
- Satın alma
-

Lojistik Kavramı

Temel Başlıklar

- ✓ Lojistik kavramının ortaya çıkışı
- ✓ Lojistik kavramının içerdikleri
- ✓ Lojistiğe konu olan hizmetler
- ✓ Tedarik zinciri ve lojistik ilişkisi
- ✓ Tedarik Zincirini Yönetimi Profesyonelleri Konseyinin lojistik tanımı;

Müşteri gereksinimlerini karşılamak amacıyla; malların, hizmetlerin ve ilgili bilgilerin üretim noktasından tüketim noktasına, etkin, verimli akışı ve depolanmasını planlayan, yürüten ve kontrol eden, tedarik zinciri sürecinin bir aşaması.

Lojistik Kavramı

- ✓ Lojistik sektöründe verilen en temel iki hizmet **taşımacılık** ve **depolama** hizmetidir.
- ✓ Taşıma hizmeti uluslararası alanda yapılacağı zaman ayrıca **gümrükleme** hizmeti ihtiyacı da ortaya çıkmaktadır.
- ✓ Bu hizmeti lojistik sektörü altında verilen hizmetlerden biri olarak değerlendirmek mümkündür.
- ✓ Kısacası; taşımacılık, depolama ve gümrükleme hizmetleri lojistiğin 3'lü sacayağını oluşturmaktadır.
- ✓ Bu hizmetler maliyet açısından incelendiğinde de en maliyetli kısmın taşımacılık olduğu belirtilmektedir.
- ✓ Taşımacılığın oluşabilmesi için de hareketlilik talebinin olması gerekir.
- ✓ Bu talep temelde son tüketicinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ilgili sektörler tarafından gerçekleştirilir
- ✓ Bu nedenle tüketimin devamlılığı oldukça taşımacılık işine olan talebin de hiç tükenmeyeceğini söylemek mümkündür.
- ✓ Kısacası başta taşımacılık olmak üzere lojistik sektöründe her tür talebin oluşmasında ekonomik faaliyetlerin önemli bir yeri vardır.

Lojistik Kavramının İçeriği

Taşıma

- Havayolu Taşımacılığı
- Karayolu Taşımacılığı
- Denizyolu Taşımacılığı
- Demiryolu Taşımacılığı
- Özel Taşımacılık Uygulamaları

Depolama

- Barkodlama
- Gümrüklü- Gümrüksüz Depolama
- rn Değerlendirme

Gümrükleme

Stok Yönetimi

Sipariş Yönetimi

Sigorta

Paketleme, ambalajlama,
elleçleme ve katma
değerli hizmetler

Lojistik Kavramı

- ✓ Lojistik temelde bu 3 başlık altında verilen hizmetlerden oluşuyor olsa da daha geniş bir bakış açısıyla ele alındığında üretim yapan işletmeler açısından başka süreçleri de içerebilir.
- ✓ Bunların arasında aşağıdaki diğer hizmetlerde sayılmaktadır.

Temel Lojistik Faaliyetler	
Müşteri hizmetleri	Talep tahmini
Tesis yeri kararları	Uluslararası lojistik
Envanter yönetimi	Malzeme yönetimi
Sipariş yönetimi	Paketleme
Satın alma	Tersine lojistik
Ulaştırma yönetimi	Depo yönetimi

- ~~Tedarik Zinciri Yönetimi Profesyonelleri~~ Konseyinin lojistik tanımı;

Müşterilerin ihtiyaçlarını karşılarken ilk orijinal çıkış noktasından son tüketim noktasına kadar olan ürünlerin, hizmetlerin ve ilgili bilgi akışının verimli ve etkin olarak ileriye veya geriye akışını ve stoklanmasını planlayan, uygulayan ve kontrol eden süreçler bütünüdür.

Lojistik Kavramı

- ✓ Lojistiğin temel faaliyetlerinin farklı değerlendirilmesinin altında yatan temel neden, lojistiğe hangi açıdan, daha doğrusu, ne tür bir işletme gözüyle bakıldığıdır.
- ✓ **Lojistik hizmeti sunan işletme** açısından lojistik; değerlendirildiğinde müşterilerin temel beklentileri; ürünlerin istenilen zamanda ve yerde hazır edilmesi, taşımanın zamanında yapılması, gümrük işlemlerinin gecikmesiz gerçekleşmesi ve ürünlerin arzu edilen tarihte perakende noktalarında ya da depoda hazır edilmesidir.
- ✓ Kısacası bir lojistik işletmesinin ana amacı önceden varılan anlaşmaya göre süreci yönetmektir.
- ✓ **Lojistik, bir dış ticaret işletmesi ya da bir işletmenin lojistik bölümü açısından değerlendirildiğinde ise;** satın alma, envanter yönetimi, stok kontrolü gibi farklı birimler devreye girmektedir.
- ✓ Lojistiği bir işletmenin içerisindeki süreçler olarak ele aldığımızda ise; tedarik lojistiği, üretim lojistiği ve dağıtım lojistiği olarak üç farklı alan ile karşılaşılmaktadır

Lojistiğin Tedarik Zincirine Doğru Evrimi

- Lojistik sektörü ürünlerin bir noktadan başka bir noktaya farklı modlar ve taşıma araçları kullanılarak ulaştırılması sürecidir.
- Bu süreçte gerçekleşen; depolama, gümrükleme, iç dağıtım ve sigortalama gibi katma değerli hizmetler lojistiği oluşturmaktadır.
- Konu tedarik zincirine geldiğinde ise firmaların tedarikçileri ve müşterileri ile ilgili olan bütün süreçlerinin yönetildiği ve *lojistiğin bu süreçler içerisinde bir parça* olarak ele alındığı başka bir boyuta geçilmektedir.
- Tedarik zincirinde asıl olan, bütün paydaşların sistematik bir düzene oturtulup her süreçteki maliyetlerin kontrol edilebilir ve optimum düzeyde tutulması için uygulamalar geliştirerek bunları devamlı olarak denetlemektir.
- Başka bir ifadeyle *lojistik hizmet sağlayıcının görevi ürün hareketi esnasında gerçekleşmektedir.*
- Tedarik zinciri bölümünün temel işlevi ise *firmanın bütün paydaşlarıyla koordineli hareket ederek en temel ham maddenin tedarikçisinden başlayarak nihai ürünün son kullanıcıya ulaşana kadar geçtiği bütün aşamalardan sorumlu olmaktır.*

Lojistiğin Tedarik Zincirine Doğru Evrimi

- Tedarik zincirinin **üretim öncesinde ilgilendiği konular** genellikle; *talep tahmini*, bu tahminlere yönelik; *satın almalar*, *ihtiyaç planlanması* ve *envanter yönetimi* iken,
- **Üretimi tamamlanmış ürünler içinse**; başta *depolama* olmak üzere yine bu aşamada gerçekleşen; *elleçleme*, *ambalajlama*, *sipariş süreç takibi*, *siparişlerin ve dağıtımın planlanması* ve genel anlamda *müşteri memnuniyetinin* gözetilmesi olarak sayılabilir.
- **İyi yönetilmeyen bir tedarik zinciri müşteri memnuniyetinin azalmasına neden olacaktır.**

Tedarik Zinciri Kavramı

Temel Başlıklar

- ✓ Küresel çaptaki mal hareketleri (akışları)
- ✓ Lojistik ve tedarik zinciri ilişkisi
- ✓ Tedarik zincirine doğru evrilen lojistik olgusu
- ✓ Şirketlerin lojistik sektöründen beklentileri
- ✓ Tedarik Zincirini Yönetimi Profesyonelleri Konseyi'nin tanımı;

Tedarik zinciri yönetimi; tedarik zincirinin ve bu zincir içinde yer alan tüm şirketlerin, uzun dönemli performanslarını artırmak amacıyla söz konusu şirketlere ait işletme fonksiyonları ve bu fonksiyonlara ait faaliyet planlarının, zincirdeki tüm şirketleri kapsayacak şekilde stratejik ve sistematik koordinasyonudur.

Tedarik Zinciri Kavramı

- ✓ Bir ürünün üretim noktasından; tüketim noktasına ulaştırılması sürecinde verilen hizmetlere lojistik hizmetler denilmektedir.
- ✓ Fakat ürünün son halini alması için ihtiyaç duyulan ham maddelerin hepsi son üretim noktasında hazır edilemeyebilir.
- ✓ Bu durumda üretim için gerekli olan ham maddeler/yarı mamuller başka tedarikçilerden elde edilebilir.
- ✓ İşte bir ürünün üretilmesi için tedarikçilerin tedarikçilerinden başlanarak ürünün üretilmesi ve sonrasında raflarda hazır edilmesine kadar geçen tüm aşamalar tedarik zincirinin birer halkalarıdır.

Tedarik Zinciri Kavramı

- ✓ Tedarik zincirinde asıl olan ürünün ulaştırılmasına ek olarak tüm sürecin sağlıklı bir şekilde yönetilmesidir.
- ✓ Özellikle dünya çapında faaliyet gösteren şirketler için tüm tedarikçiler devamlı olarak kontrol edilmelidir.
- ✓ Halkaların herhangi birinde ortaya çıkabilecek bir değişim son ürünün kalitesini etkileyebileceğinden ötürü süreç bütünlüklü bir yaklaşımla ele alınmalıdır.
- ✓ Tedarik zincirinin üretim öncesinde ilgilendiği konular genellikle; *talep tahmini*, bu tahminlere yönelik; *satın almalar*, *ihtiyaç planlanması* ve *envanter yönetimi* olurken, üretimi tamamlanmış ürünler içinse; başta *depolama* olmak üzere yine bu aşamada gerçekleşen; *elleçleme*, *ambalajlama*, *sipariş süreç takibi*, *siparişlerin ve dağıtımın planlanması* ve genel anlamda *müşteri memnuniyetinin* gözetilmesi olarak sayılmaktadır.

Tedarik Zinciri Kavramı

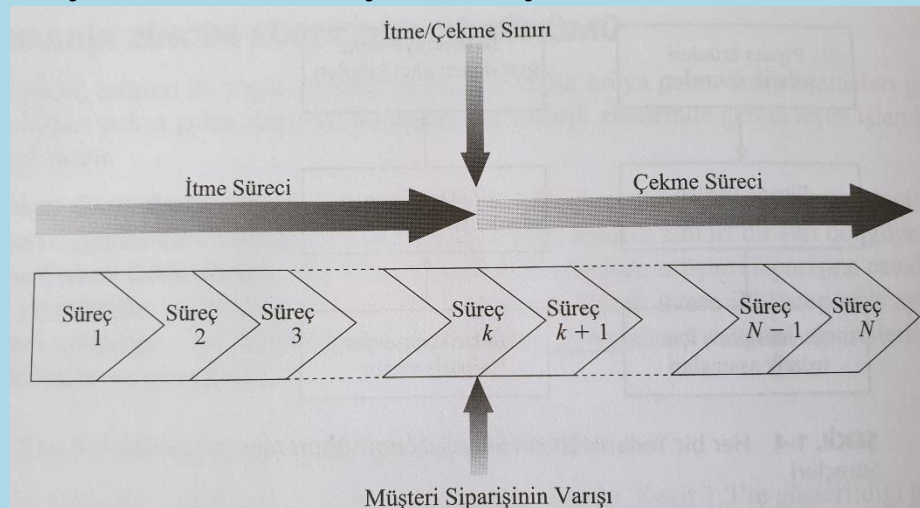
- ✓ Tüm bu konular tedarik zincirini oluşturan ana etmenlerdir.
- ✓ Fakat şirketlerin bu fonksiyonlardan hangilerine ihtiyaç duyacağı konusu ise şirketlerin ölçekleriyle ve faaliyet gösterdikleri iş kolu ile ilgilidir.
- ✓ Örneğin küçük ya da orta ölçekli bir firmanın iç piyasadaki tedarikçilerinden satın alma yapıp yine iç piyasaya bir ürünü sunmasındaki karmaşıklık düzeyi azdır.
- ✓ Fakat ulusal ölçekte bir market zincirinin hem ülkesinin içindeki hem de dünyanın dört bir yanındaki tedarikçilerinden binlerce farklı ürününün satın almasını yaptıktan sonra lojistik süreçleri yönetip ülke içindeki yüzlerce şubesine ulaştırması ve bu şubelerdeki stok kontrolünü de aynı zamanda takip etmesi daha karmaşık ve zor bir süreçtir.
- ✓ Temelde gerçekleştirilen işlem ürün hareketi olsa da bu süreçte ulusal bir market zincirinin ihtiyaç duyduğu sistem, bir KOBİ'nin duyacağından çok daha karmaşıktır.
- ✓ Bu örnekte görüldüğü gibi firmaların ölçekleri büyüdükçe ihtiyaç duyacakları sistemler ve işler daha da fazla karmaşıklaşmaktadır.
- ✓ İşte tedarik zinciri tüm sürecin sadece lojistik kavramı ile ifade edilmesinin yeterli olmadığı bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Tedarik Zinciri Kavramının İÇerdiği Temel Konular

Tedarik Zinciri Planlama Süreci

- ✓ Bir tedarik zincirindeki tüm süreçler; son müşterinin talebi ve süreçlerin uygulanmasının zamanlamasına bağlı olarak 2 kategoriden birine girer.
- ✓ Bunlar itme ve çekme görünümüdür.
- ✓ Çekme süreçleri ile uygulama müşterinin siparişine karşılık olarak başlatılır.
- ✓ İtme süreçleri ile uygulamada ise tahmine dayalı müşteri siparişlerini öngörerek süreç başlatılır.
- ✓ Bir tedarik zincirinin itme ve çekme aşaması sektörden sektöre ve şirketten şirkete farklılık gösterir.
- ✓ Kişiyeye özel mobilya üretimi, boya sanayi örnekleri bu noktada verilebilir.

ŞEKİL 1-5 Tedarik Zincirinin İtme/Çekme Görünümü

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Talep Tahmini

- ✓ Talep tahmini bir işletmenin tedarik zinciri planlamasının temelini oluşturur.
- ✓ İşletmenin yapacağı üretim, üretim için elinde bulunduracağı kapasite ve stok gibi kritik konularda planlaması yapabilmek için ilk etapta müşteri/müşterilerin talebini tahmin etmelidir.
- ✓ Klasik yaklaşımda işletmeler geçmiş dönem verileri, piyasa koşullar gibi temel girdilerle tahminlerini planlasalar da; talep tahminin çok daha karmaşık ve değişken yöntemleri de mevcuttur.
- ✓ Talep tahminin kolay olabileceği sektörler olduğu gibi zor olduğu sektörler vardır.
- ✓ Örneğin; süt ve kağıt havlu gibi belirli satış oranı olan sektörlerde tahmin kolay olabilir.
- ✓ Tekstil ve ileri teknoloji gibi sektörler de ise talep tahmini yapmak daha zor olacaktır.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Kaynak ve Tedarikçilerin Seçimi ve Yönetilmesi

- Üretimde kullanılan her türlü kaynak nihai ürünün ortaya çıkmasını ve kalitesini doğrudan etkilemektedir.
- Ham maddenin dışında kalan üretim tesisi, üretim için gerekli olan ekipmanlar, sahip olduğu teknolojiler (yazılım ve donanım), fikirler, patentler ve şirketin insan kaynağını şirketin kaynakları olarak sayabiliriz.
- Fakat TZY açısından değerlendirdiğimizde tedarikçilerin seçimi bizi asıl ilgilendiren konudur.
- Şirketler üretim için gerekli olan girdilerini seçerken her bir ham madde için birden fazla tedarikçi ile çalışmalıdır. Bunun nedenleri olarak;
 - Olası talep artışlarında üretim hattına olan ham madde akışının kesilmemesi
 - Tedarikçilerin karşılaşılabilecekleri her türlü olumsuzlukların (iflas, afet, üretimin kesintiye uğraması vs.) önüne geçilmesi,
 - Tek bir tedarikçi ile kurulacak uzun soluklu ilişkinin o ürün gamında meydana gelen güncel gelişmeleri kaçırmamıza sebep olabileceği gerçeği,
 - Tek bir tedarikçi ile sağlanan ham madde alımlarında; fiyatların küresel piyasa da düşmesi halinde işletmeye bu durumun yansıtılmaması ihtimali,
 - Bu durumun farkında olan tedarikçilerin ürünlerindeki standartları korumaya devam etmesi sayılabilir.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Kaynak ve Tedarikçilerin Seçimi ve Yönetilmesi

- Ayrıca tedarikçiler seçilirken üretimde kalitenin düşmeyeceği belirli standartlara sahip olan tedarikçiler tercih edilmelidir.
- Seçilen tüm tedarikçilerin performansları uzun süreli olarak izlenmeli ve gelen ham maddeler belirli aralıklarla fiziksel ve kimyasal muayeneye tabi tutulmalıdır.
- Ayrıca bir diğer önemli husus; üretimin kalitesini sadece girdilerin etkilemediği gerçeğidir.
- **Üretimde kullanılan ekipmanlar, üretim hatları, sistemler ve yazılımlar** devamlı olarak kontrol edilmeli; üretime giren ham maddelerin ve üretimden çıkan ürünlerin doğru miktar ve şekillerde olup olmadığı da izlenmelidir.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Satın Alma

- ✓ Talep tahmini geçildikten sonra işletmenin ihtiyaç duyduğu ürünlerin tedarik edilmesi de TZ'nin önemli bir aşamasıdır.
- ✓ İlk etapta şirketin üretim için ihtiyaç duyduğu girdilerin ürününün kalitesine uygun nitelikteki üreticilerden seçilmesi gerekir.
- ✓ İşletmeler bu aşamada ürünlerindeki kalite düzeyinin kötü etkilenmemesi için tedarikçilerini doğru seçmeli ve tedarik zinciri içerisindeki tüm planlamalarını doğru bir şekilde yapmalıdır.
- ✓ Yine bu aşamada tedarikçilerle ödeme planlarının yapılması da işletmelerin ilgili departmanlarının sorumluluğunda olan ayrı bir süreçtir.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Üretim-İhtiyaç Planlama

- ✓ Üretim ham maddenin ürüne dönüştürülmesi ve böylece bir değer yaratılmasıdır.
- ✓ TZY içerisinde işletmeler belirli dönemler için üretecekleri ürünler için ihtiyaç duyacakları girdileri (ham madde-yarı mamul) üretim planına göre önceden hazır ederler.
- ✓ İşletmeler bu üretimlerini planlarken 2 aşamalı olarak hareket ederler.
- ✓ İlki önceden yapılan talep tahminine, ikincisi ise müşterilerden gelen sipariş talepleridir.
- ✓ Burada önemli olan husus tedarikçilerden elde edilecek olan ürünlerin üretim noktasında doğru zamanda doğru miktarda doğru şekillerde hazır edilmesidir.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Stok Yönetimi

- ✓ İşletmeler için stok temelde 3 yönlü değerlendirilir.
- ✓ İlki üretime girmeden önce satın alınan stoklar, ikicisi ara stoklar, üçüncüsü ise son üründür. üretim sonrası ortaya çıkan ürünlerdir.
- ✓ Bir işletmenin deposunda bekleyen her stok kalemi işletmeye bir yük getirir. Bu nedenle işletmeler stoklarını en asgari düzeyde tutmaya çalışırlar.
- ✓ İşletmeler için fazla stok bulundurmanın bir maliyeti olduğu gibi, stok bulundurmamanın da maliyeti vardır.
- ✓ Bu nedenle daha önce bahsi geçen TZ'nin diğer unsurları oldukça iyi yönetilmelidir.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Malzeme Elleçleme

- ✓ Elleçleme; bir ürünün yapısı değiştirmeden ürüne yapılan her türlü değişikliği ifade eder.
- ✓ Bir ürünün depo içerisinde yerinin değiştirilmesi, kaplar arası aktarılması, havalandırılması gibi işlemler de elleçleme olarak ifade edilebilir.
- ✓ Belirli bir anda girdilerin üretim hattında hazır edilebilmesi için bir araya getirilmesi ve üretim noktasına taşınması, üretimi tamamlanan ürünlerin üzerinde yapılan işlemler bu başlık altına yer alır.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Bitmiş Ürün Stoğu

- ✓ Üretim sürecinden çıkmış ürünlerin işletmenin envanterinde bulunan ürünler bitmiş ürünlerdir.
- ✓ Depolamanın maliyetli bir iş olmasından ötürü işletmeler bu tür stoklarını minimum düzeyde tutmak isterler.
- ✓ Bu noktada bazı işletmeler üretimini tamamladıkları ürünleri kendi bünyelerinde bulundurmanın dışında; bir lojistik firmadan dış kaynak kullanmayı tercih ederek o firmanın deposunda da tutabilir.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Dağıtım Planlama

- ✓ Üretimi tamamlanmış ürünler dağıtım kanalı içerisinde yer alan organizasyonlar tarafından tüketiciye ulaştırılır.
- ✓ İşletmeler için lojistik faaliyetler içerisinde maliyetin en fazla olduğu alan taşımacılıktır.
- ✓ Bu nedenle ürünlerin müşteriye ulaştırılmasına kadar geçen süreçte; başta taşımacılık modu olmak üzere bir çok noktada iyi bir planlama gerekir.
- ✓ Günümüzde her ne kadar lojistik işletmeler taşıma işini üstleniyor olsalar da TZ'nin bu aşamadaki asıl görevi; doğru taşıyıcıları seçmek, sevkiyatları doğru planlamak, ürüne uygun bir araç ve güzergah planlamasını göz önünde bulundurmadır.
- ✓ İşletmeler yapılan bu operasyonları devamlı olarak kontrol altında tutmalı ve birlikte çalıştıkları partnerlerin performanslarını da ölçmelidir.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Sipariş Süreci

- ✓ Bu aşama da müşteriler tarafından işletmeye gelen ürün talepleri karşılanır.
- ✓ Özellikle büyük çaplı işletmeler de müşteri siparişleri kullanılan ortak sistemler sayesinde gerçekleşir.
- ✓ Böylelikle siparişlerin işletmeye ulaşmasında bir eksiklik yaşanmaması amaçlanır.
- ✓ Ayrıca franchise veya distribütörlerine ürün dağıtımını yapan işletmeler de sipariş takibi yine aynı mantıkla yapılır.

Tedarik Zinciri Kavramının İçerdiği Temel Konular

Müşteri İlişkileri Yönetimi

- ✓ TZY içinde müşteri hizmetleri son tüketicinin memnuniyetini amaçlar.
- ✓ Son tüketicinin memnuniyetinin sağlanması da ürününün sunulmasına kadar geçen tüm süreçlerin ancak doğru olarak yönetilmesiyle mümkün olur.
- ✓ Bura da ayrıca dağıtım kanalı içerisinde yer alan ve ürününün müşteriye sunulmasını gerçekleştirilen **aracılarında tatmini de** önemlidir.
- ✓ Ürün veya hizmetin müşteriye sunulmasından sonra müşterinin tatminsizliği farklı boyutlarda devam edebilir. Bunlar;
- ✓ Ürünü beğenmeme veya ürünün tüketiciyi tatmin etmemesi,
- ✓ Ürün sunumunun müşteriye memnun etmemesi,
- ✓ Satış sonrası hizmetlerin yetersiz kalması,
- ✓ Ürünün ulaştırılması aşamasında zincirde meydana gelen hataların ürünün kalite düzeyini etkilemesi,
- ✓ Son tüketiciden üretim merkezine kadar ulaşamayan tüketici geri dönüşleri...
- ✓ Bu başlık altında her ne kadar ürünün sunumundan sonraki süreçteki son tüketicinin memnuniyeti inceleniyor olsa da dağıtım kanalındaki diğer yardımcı araçlarında memnuniyeti oldukça önemlidir.

Tedarik Zinciri Yönetimi

Tedârik Zinciri (Big Picture)

